

מנהיגות
יהודית

תשע"ד-2014

פדרו'ם

תהליך אוסלו, כמה זה עולה לנו?

הדו"ח "תהליך אוסלו - כמה זה עולה לנו?"
יצא לאור ע"י תנועת 'מנהיגות יהודית', ע"ר 580-366-334
אייר תשע"ד (מאי 2014)

טל': 1800-200-613 מייל: manhigut@manhigut.org

מחקר וכתביבה : אורי נוי, מיכאל פואה

עריכה לשונית: אמתי כהן, דר' ניצה כהנא

עיצוב ועריכה גראפית: רותם חדד הלוי - "קריאטיב", ליאור עזרן

קצת קשה להיזכר, אבל לפני 20 שנה, לפני הסכמי אוסלו, לא הייתה כאן גדר הפרדה, ולא היה מאגר ענק של טילים ורקטות ברצועת עזה, וגם לא מאבטחים בכל כניסה לבית קפה קניון או גן ילדים. החלטה פזיזה עם המון אופוריה שינתה את חיינו באופן דרמטי, והכניסה לכאן עשרות אלפי מתבלים עם נשקם. החלטה זו הציבה למעשה את מדינת ישראל על מסלול תוכנית השלבים¹ לחיסולה. ההתפכחות הכואבת שעצרה את המשך התהליך כפי שתוכנן, לא שינתה עדיין באופן מהותי את דפוס החשיבה שהביא הסכם אוסלו לעולם. תהליך אוסלו למעשה נמשך, כאשר דפוס המחשבה הוא שאנו ה"כובשים" צריכים לפצות את "המקומיים" תמורת חלקת הארץ שלקחנו להם, או לחילופין להתנתק מאותם אזורים, שהם ערש תרבותנו, אותם "כבשנו" במלחמת ששת הימים, כדי לקבל הכרה בינלאומית ושלום מאויבינו.

במחקר זה אנו מעוניינים להביא בפני הציבור ומקבלי ההחלטות מידע חשוב על המחיר הכלכלי הכבד אותו שילמנו, ועדיין אנו משלמים, על ההליכה בדרך זו. חשוב להזכיר כי מנהיגות יהודית בגלגולה הקודם – תנועת "זו ארצנו", התייצבה בראש המאבק נגד הסכם אוסלו, והציבה במהלך השנים חלופה לדרך אוסלו. במספר הזדמנויות הצענו לעודד את ההגירה הערבית מארץ ישראל ע"י מענק כספי נדיב למהגרים מכאן. כמובן, הצעה זו נבעה מתוך ההכרה כי "זו ארצנו". כעת מתברר כי הצעה זו היתה ועודה לא רק נכונה מבחינה מוסרית,

ובטחונית, אלא גם טובה בהרבה מבחינה כלכלית. ממחקר זה מתברר כי הסכמי אוסלו עלו למדינת ישראל עד כה כטריליון ש"ח (אלף מיליארד ש"ח), וההוצאות ממשכיות לעלות עם השנים. בסכום זה ניתן היה להבטיח שלושה וחצי מיליון ערבים את ההכנסה השנתית שיש להם כיום למשך 50 שנה² תמורת הגירה מרצון³.

הקטנת האוכלוסייה הערבית ובידודם של אויבי המדינה היו מאפשרים למדינת ישראל להחיל את ריבונותה על כל שטחי יהודה שומרון ועזה, וליישב ולהפריח אזורים אלו, במקום להפכם למאגרי נשק ומוקדי טרור המאיימים יום על אזרחי מדינת ישראל.

אני רוצה להודות לחברנו אורי נוי שאימץ את הרעיון של חה"כ וסגן יו"ר הכנסת משה פייגלין לבדוק את מחיר הסכם אוסלו. אורי עשה מלאכת מחשבת בניתוח הטעמים, באיסוף המידע, ובמלאכת הכתיבה. רובו של המחקר יצא תחת ידיו האמונות.

תודה נוספת לחברנו אבי ביטון שעזר לאמת נתונים ולהציגם בצורה בהירה, לאמתי כהן שבשקדנות רבה הגיה ותיקן, ולגרפיסאי רותם חדד הלוי שעיצב את החוברת בטוב טעם.

ותודה מיוחדת לאחי ורעי שי מלכה מנכ"ל התנועה ושמואל סקט המנהל את גיוס הכספים, שבזכותם מתאפשרת פעילותה של המחלקה למחקר ופיתוח במנהיגות יהודית.

בברכה

מיכאל פואה

מנהל מו"פ מנה"י

¹ויקיפדיה – **תוכנית השלבים של אש"ף**.

²תהליך אוסלו במסמך זה כולל לא רק את חתימת הסכמי אוסלו, אלא את כל השינוי התפיסתי שכלול בתהליך זה, בכלל זה הסכם וואי הניסיון להסכם קמפ דייוויד ותוכנית פיני היהודים מגוש קטיף "ההתנתקות".

³הכנסה שנתיית לנפש ברשות עומדת על כ- \$1600 לשנה. **כלכליסט (16/7/12)**.

⁴חשוב להזכיר כי מראשית היציאה מחומות ירושלים ועד קום המדינה, במשך קרוב למאה שנה, היהודים רכשו קרקעות רבות בארץ במחיר מלא, ובעצם מימנו הגירה יוצאת מרצון של ערבים. אין סיבה שלא נשלים את התהליך הלא-אלים הזה, בפרט שהוא משתלם לשני הצדדים.

לפני
הסכמי
אוסלו לא הייתה
כאן גדר הפרדה,
ולא היה מאגר
ענק של טילים
ורקטות ברצועת
עזה, וגם לא
מאבטחים בכל
כניסה לבית קפה
קניון או גן ילדים

כיום, לאחר עשרים שנה, אפשר לקבוע עובדתית שהמטרה לא הושגה, מכמה סיבות: א. מאז "אוסלו" הטרור לא הסתיים אלא להיפך. מספר נרצחי הטרור בישראל קפץ פי-3 ומספר הפצועים פי-18 (!) בממוצע רב-שנתי⁵. הטרור נמשך באופן יומיומי מאז ועד עתה.

ב. אחרי עשרים שנות מו"מ בסיוע בינלאומי חסר תקדים, סוף ה"תהליך", סוף האלימות, וסוף הסכסוך לא הושגו. ברצועת עזה קמה ישות טרור, המאיימת בנשק תלול מסלול על כל דרומה ומרכזת של מדינת ישראל, וביו"ש קמה ישות טרור שיצרה טרור מתאבדים שפגע קשות במדינה עד שזו החזירה את השליטה בשטח לידה במבצע "חומת מגן".

ג. חמור מכל, מדינת ישראל נמצאת במצב בו היא מבקשת היום לגיטימיות (הכרה) כמדינה יהודית מארגון שעד לפני עשרים שנה היה לא לגיטימי בכלל.

מסמך זה לא נועד לחלק ציונים למנהיגים הישראלים אשר חתמו על הסכם אוסלו והמשיכו בתהליך בעשרים השנים שחלפו מאז, אלא לבדוק את ההיבט הכלכלי בלבד. כמה תהליך אוסלו עלה ועולה לנו, בכסף, ביחס לחלופה המתבקשת והסבירה ביותר, של המשך המצב שהיה קיים ב-26 השנים שלפני תהליך אוסלו, כלומר שליטה ישראלית ביטחונית ומנהלית מלאה בכל שטחי יהודה שומרון ורצועת עזה.

ובפשטות, תהליך אוסלו נמשך כבר 20 שנה ועד כה מטרתו לא הושגה.

כמה זה עלה לנו ?

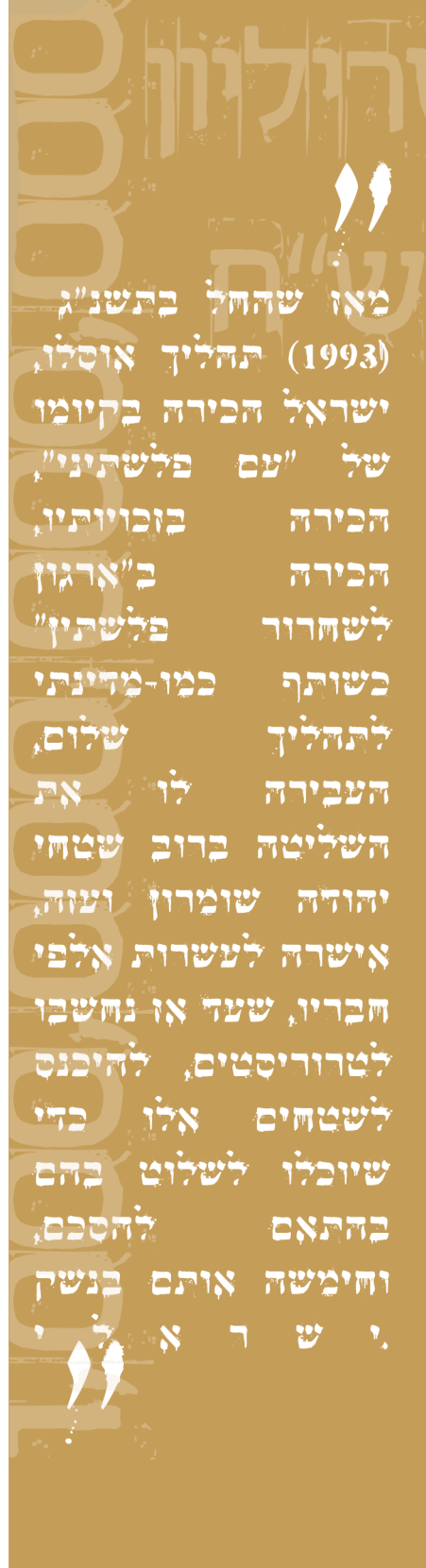
בקיץ תשנ"ג (1993), לפני 20 שנה, חתמו יצחק רבין ושמעון פרס בשם מדינת ישראל, ויאסר ערפאת ומחמוד עבאס בשם "הארגון לשחרור פלשתינ", על "הסכם אוסלו". ההסכם כלל בין השאר "הכרה" הדדית והודעה על סיום האלימות בין הצדדים, ונועד להיות הבסיס לשלום אמת סופי בין ישראל וה"פלשתינים", כלומר סוף הסכסוך.

בהיבט המעשי (טריטוריאלי, משפטית, וכד'), ההסכם לא היה סופי. הוא כלל נסיגה ישראלית מרצועת עזה ומירחו, ובהמשך נחתמו הסכמים נוספים, שבעקבותיהם נסוגה ישראל גם ביהודה ושומרון.

הסכם אוסלו היה שינוי מהותי ביותר במדיניות ישראל מכמה סיבות:

מאז "תוכנית החלוקה" בתש"ז (1947), שבעקבותיה קמה מדינת ישראל, ועד "ועידת מדרד" בתשנ"א (1991), מדינות ערב, ובעיקר ירדן ומצרים, ייצגו את "העניין הפלשתיני" מול ישראל והעולם כחלק מהמעגלים לפתרון הסכסוך הישראלי-ערבי.

ואילו מאז שהחל בתשנ"ג (1993) תהליך אוסלו, ישראל הכירה בקיומו של "עם פלשתיני", הכירה בזכויותיו, הכירה ב"ארגון לשחרור פלשתינ" כשותף כמו-מדינתי לתהליך שלום, העבירה לו את השליטה ברוב שטחי יהודה שומרון ועזה, אישרה לעשרות אלפי חבריו, שעד אז נחשבו לטרוריסטים, להיכנס לשטחים אלו כדי שיוכלו לשלוט בהם בהתאם להסכם, וחימשה אותם בנשק ישראלי. ללא ספק שינוי מהותי ביותר, שמטרתו הייתה לסיים עשרות שנות אלימות רצחנית, ולשים סוף לסכסוך.

⁵ראה להלן בסעיף נפגעי פעולות האיבה-עמוד 16.

הסבר שיטת החישוב:

המצב שביחס אליו נחשב את המחיר של עשרים שנות תהליך אוסלו הוא המצב שהיה בשטחי יהודה שומרון ורצועת עזה לפני הסכמי אוסלו. ישראל שלטה אז בכל השטח ובגבולותיו שליטה ביטחונית אזרחית וכלכלית מלאה, מה שנתן לה השפעה שלטונית חזקה על האוכלוסייה, ובגישות לכל אדם ולכל מקום. בתקופה זו לא היו בכל שטחי יש"ע נושאי נשק שלא מטעם מדינת ישראל, למעט כלי נשק בודדים שהוחזקו בידי מחבלים בהחבא. המצב לאחר אוסלו הוא שבחלק ניכר מהשטח הנ"ל קיימות שתי ישויות שמתפקדות כמעט כמו מדינות, "הרשות הפלשתינית" ביו"ש, וחמאס בעזה. האלימות מאזורים אלו נגד ישראל נמשכת, כאשר:

- א. באזורים אלו יש היום מאגרי נשק אדירים בלי שליטה ישראלית.
- ב. בהיעדר שליטה ישראלית בשטח, קשה ויקר בהרבה לסכל טרור בפעולה מבחוץ.
- ג. טרור שלא סוכל גובה מחיר גבוה יותר, בשל יכולתו לנצל את שליטתו בשטח שניתן לו.

מרכיבי המחיר הכלכלי:

הערה מקדימה: לא ניתן לדייק במחיר העלויות שמסובות מובנות חלקן לא מפורסמות במפורט. במסגרת זו נשתדל להביא אומדן קרוב עד כמה שהנתונים הזמינים מאפשרים. להלן סעיפי הוצאה שנוצרו בעקבות תהליך אוסלו:

1. העברת כספים ל"רשות הפלשתינית" שהסכם אוסלו יצר.
2. העלות הנוספת של פעילות שב"כ בשטחים שהועברו ל"פלשתינים".
3. העלות הנוספת של פעילות צה"ל.
4. העלות הנוספת של המשרד לביטחון פנים, ונזקי גניבות הרכב.
5. הוספת מאבטחים אזרחיים בכל מקום בישראל.
6. בניית גדר הפרדה סביב השטחים שנמסרו ל"פלשתינים".
7. "שווי" נפגעי פעולות האיבה.
8. הנפילה בהכנסות מתירות בשנות שיא הטרור.
9. עלות פינוי היהודים מגוש קטיף.

המצב לאחר אוסלו
הוא שבחלק ניכר
מהשטח הנ"ל
קיימות שתי ישויות
שמתפקדות כמעט
כמו מדינות,
"הרשות
הפלשתינית"
ביו"ש, וחמאס
בעזה. האלימות
מאזורים אלו נגד
ישראל נמשכת.

1. העברת כספים ל"רשות הפלשתינית" שהסכם אוסלו יצר

תקציב הרש"פ נשען על סיוע חוץ בהיקף חסר תקדים ביחס לגודל האוכלוסייה.⁶ סיוע זה משמש בעיקר לתעסוקת-יתר מסיבית בשלל ארגוני הביטחון של הרשות.⁷ כלומר ישראל והעולם משלמים מדי שנה סכומי עתק שנועדו להשאיר מספר גדול מאד של נושאי נשק ברש"פ שבעים ומרוצים, כדי שלא יעסקו בטרור. השוחד הבינלאומי המתמשך הזה מכונה "שמירת היציבות", וחלקה של ישראל בו הוא 1.2 מיליארד דולר בשנה,⁸ כלומר סה"כ 88 מיליארד ש"ח עד כה, ועוד 4.2 מיליארד ש"ח בכל שנה נוספת.⁹

ישראל והעולם
משלמים מדי
שנה סכומי עתק
שנועדו להשאיר
מספר גדול מאד
של נושאי נשק
ברש"פ שבעים
ומרוצים, כדי
שלא יעסקו
בטרור.

⁶ ויקיפדיה – כלכלת הרשות הפלסטינית.
⁷ ויקיפדיה – הרשות הפלסטינית, מנגנוני הביטחון.
⁸ דה מרקר | 21-09-2011.
⁹ לפי שער של 3.5 ₪ = 1 דולר.

2. העלות הנוספת של פעילות שב"כ בשטחים שהועברו ל"פלשתינים"

לשב"כ לפעול בשטח ביעילות. נוצר מצב שישראל צריכה לסכל טרור בשטח גדול וצפוף שמחובר אליה, אך מבלי לשלוט בו. בנוסף, העברת השליטה בשטח לידי הטרור, אפשרה לו מצדו לחסל תשתית מודיעין אנושי (סייענים) נרחבת ששב"כ הקים בשטח בעמל רב ב-26 השנים שקדמו לאוסלו, ורובה נהרסה. מי שחושב שלא, מוזמן להיזכר בכותרות מאז על רצח מאות סייענים, וברית מאות מהם לישראל¹⁰, וגל הטרור בעקבות זאת.

שב"כ נאלץ "לשלוט" מודיעינית בשטח, אך מבחין. נכון שאמ"ן והמוסד אוספים מודיעין מבחין, אך משימותיהם שונות מאד בהיבט ההיקף האנושי המדובר, ובקרבתה המידית של הסכנה.

הסכם אוסלו נחתם ב-1993. מ-1997, כלומר כבר עמוק בטרור המתאבדים שבא בעקבות אוסלו, ועד 2004, תקציב שב"כ עלה ביותר מחצי. עלייה זו בתקציב התרחשה עוד לפני היציאה המוחלטת מרצועת עזה כעבור שנה, שיצרה בעיות קשות וחדשות. בסך הכל, סביר להעריך שתקציב שב"כ נאלץ לגדול בערך פי 4 ממה שהיה לפני "אוסלו", ואז התייבב ברמתו הגבוהה החדשה שנותנת מענה לקושי המודיעיני העצום שנוצר. מדובר אם כן בתוספת מצטברת של כ-37 מיליארד ש"ח, ועוד כ-2 מיליארד ש"ח כל שנה.

תקציבו שירותים חשאיים הם נתונים חסויים. תקציב שב"כ הוסתר עד 2004 בין סעיפי הרזרבה בתקציב, שם הוא היה באותו סעיף עם תקציב המוסד. סעיף זה גדל ריאליטית מדי שנה. ב-1997 הוא הוערך ב-2.45 מיליארד ש"ח¹⁰, ב-1998 ב-2.7 מיליארד¹¹, ובשנת 2004 בכ-3.75 מיליארד¹². ב-2012 הוא היה 6 מיליארד ש"ח¹³, בניסיון להעריך את חלוקת התקציב הזה בין שב"כ והמוסד, בדקנו את העלויות במדינות "דומות", וכנראה שהיחס הוא בערך 2:1 בין המוסד ושב"כ, כלומר תקציב שב"כ הוא כיום בסביבות 4 מיליארד ש"ח לשנה.

עד מלחמת ששת הימים שב"כ היה ארגון קטן מאד. הטיפול באוכלוסייה ה"פלשתינית" מאז הקפיץ את גודלו וזהו המאמץ העיקרי שלו. עקרונית, חלוקת עבודת המודיעין בישראל היא כזו:

- שב"כ אחראי במרחב שבשליטת צה"ל.
  - אמ"ן אחראי במרחב שמעבר לשליטת צה"ל.
  - המוסד אחראי מעבר לכך, כלומר בלב המדינות השכנות ובשאר העולם.
- החלוקה למשטרה חשאית, מודיעין צבאי, ובין חוץ, מקובלת גם בעולם. אבל תהליך אוסלו יצר אנומליה בחלוקה הזאת, משום שנוצר מצב שבו רוב הטרור מגיע משטחים שבמגע ישיר עם ישראל, אך אינם עוד בשליטת צה"ל, המאפשרת

¹⁰ גלובס 08-01-1997.

¹¹ גלובס 04-01-1998.

¹² אתר וואלה 21-11-2004.

¹³ הארץ 03-06-2013, דה מרקר 13-06-2013.

¹⁴ כך מתאר ראש השב"כ יעקב פרי בספרו "הבא להרגך" (תשנ"ט-1999), עמוד 259: "השב"כ נאלץ להתארגן מחדש לקראת פינוי צה"ל מרצועת עזה. זו היתה משימה אדירה. היה צורך להכין תשתית מודיעינית מותאמת לניכוסת החדשות בשטח ... לא התעלמנו גם מחובתנו לדאוג לאותם תושבים שנחשפו כמשתפי פעולה איתנו. רבים מתוכם קשרו את גורלם איתנו לפני שנים רבות. לא מעטים עברו איתנו מאז מלחמת ששת הימים. לקראת הפינוי הודענו לכל אחד מהם כי ניתנת לו האפשרות לעזוב את הרצועה עם בני משפחתו ולהשתקם בישראל. הבטחנו תעודת זהות ישראלית לכל מי שיחליט לעקור לישראל. .... הסכומים ששילמנו לסוכנים היו אמנם נמוכים מאד במושגים ישראלים, אך די היה בהם לפרנס משפחה מרובת נפשות בעזה. .... ככל שהתקרב מועד הפינוי חששו הסייענים, ובצדק, מפני הצפוי להם כשהרשות הפלסטינית תתפוס את השלטון. כשנכנסה הרשות לעזה, ביקשנו מהם שלא לפגוע במשתפי הפעולה שנשארו שם. הזכרנו להם שההימנעות מפגיעה בסייענים מעוגנת בהסכם עם הרשות. אבל ... חלק ממשתפי הפעולה ... נרצחו, עונו, בתיהם הוצתו, רכושם הולאם". (ובהמשך (עמוד 260): "כשהוקמה מנהלת השיקום, כללה רשימת הסייענים שנוקדו לטיפול 1400 שמות. 1200 מתוכם היו סייעני השב"כ."

3. העלות הנוספת של פעילות צה"ל

וברצועת עזה:

מבצע "קשת בענן" (מאי 2004), ומבצע "ימי תשובה" (אוקטובר 2004) - 4.2 מיליארד ש"ח.

מבצע "גשמי קיץ" (קיץ 2006) החל בעקבות חטיפת החייל גלעד שליט ונמשך חמישה חודשים ברמות שונות של עוצמה, כשבמהלכו היתה גם מלחמת לבנון השניה - 11.5 מיליארד ש"ח.

מבצע "חורף חם" (פברואר 2008) - 5.5 מיליארד ש"ח.

מבצע "עופרת יצוקה" (ינואר 2009), נמשך 22 ימים - 9.5 מיליארד ש"ח.

מבצע "עמוד ענן" (נובמבר 2012), ארך 8 ימים, לא כלל כניסה קרקעית לעזה, אך כלל פעילות אווירית מסיבית, גיוס מילואים, וירי רקטות שהגיע עד תל-אביב וירושלים - 9.5 מיליארד ש"ח.

כמו כן בשנה בה בוצעה ההתנתקות מ"גוש קטיף" נוספו לתקציב הביטחון מעל 7 מיליארד ש"ח.

סכומים אלו כלולים בתוך כלל הוצאות משרד הביטחון, שלפי נתוני האוצר גדל בין 1993 ו-2012 מ-19 מיליארד ש"ח ל-60 מיליארד ש"ח בערכים נומינליים, ובערכים ריאליים מ-60 מיליארד ל-60 מיליארד ש"ח.¹⁵

צה"ל משקיע נתח עצום¹⁵ מהפעילות השוטפת שלו בשטחי יהודה שומרון ועזה, וכן ב"מרחב התפר" וב"עוטף עזה", מאז שישראל מסרה שטחים נרחבים לשליטת ה"פלשתינים". צה"ל ומג"ב פעלו שם גם לפני "אוסלו", אולם מאז "אוסלו" הקושי והמחור גדלו משמעותית, בגלל שצה"ל מג"ב ושב"כ כבר לא שולטים בכל מקום.

תוצאת תהליך אוסלו היתה זינוק אדיר בטרור. מספר הנרצחים, בממוצע רב שנתי, קפץ פי שלושה, ואלפי רקטות, שנורו לטווחים הולכים וגדלים, גימדו את תופעת ה"קטיושות" מהעבר. ישראל השקיעה מאמץ אדיר לסכל את הטרור למרות הקושי הגדול ש"אוסלו" יצר, אך לפעמים "הגיעו מים עד נפש" וממשלת ישראל החליטה באותן פעמים על מבצעים צבאיים חריגים נגד הטרור, שקיבלו מימון חריג.

להלן פירוט המבצעים והתוספת הלא מתוכננת לתקציב הביטחון באותן שנים: מבצע "חומת מגן" ביו"ש (2002) - 8.6 מיליארד ש"ח.

תוצאת תהליך אוסלו הייתה זינוק אדיר בטרור. מספר הנרצחים, בממוצע רב שנתי, קפץ פי שלושה, ואלפי רקטות, שנורו לטווחים הולכים וגדלים, גימדו את תופעת ה"קטיושות" מהעבר.

¹⁵תא"ל יגאל סלוביק, קצין שריון ראשי: "ראית שריונרים שמעניין אותם איזו כוונת יש להם על הרובה, כי 11 חודשים בשנה הם עסקו במעצרים באיו"ש ולא באימון על הטנק" (אתר וואלה 2012-07-28).
¹⁶ריכוז הנתונים נעשה מתוך אתר תקציב פתוח.

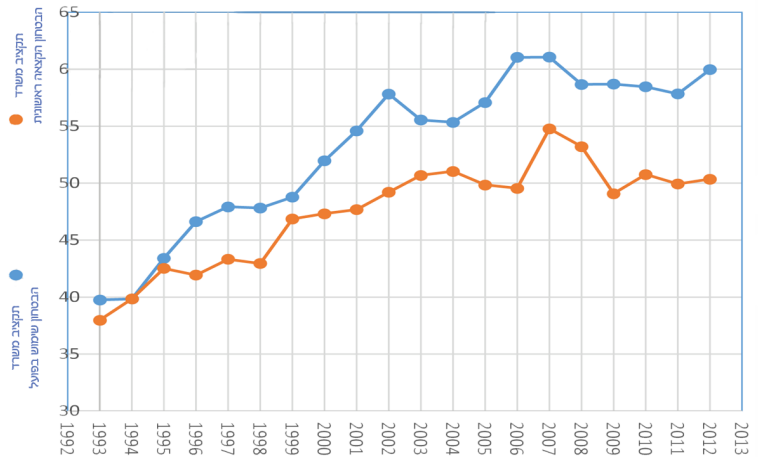

בשנים בהן היה אמור הביטחון לרדת, עקב "פרוץ השלום" באזורנו והיחלשות מתמשכת של המדינות השכנות, עלה החלק היחסי של תקציב הביטחון בתקציב המדינה.

להלן תרשים המציג את העלייה הדרמטית בתקציב משרד הביטחון, בערכים ריאליים (התאמת ערך הכסף לאינפלציה). בשנים בהן היה אמור תקציב הביטחון לרדת, עקב "פרוץ השלום" באזורנו והיחלשות מתמשכת של המדינות השכנות, עלה החלק היחסי של תקציב הביטחון מתקציב המדינה מ-15% ל-20% ובשנים מסוימות אף ל-22%.

תקציב משרד הביטחון במיליארדי ש"ח בערך ריאלי:

התגוננה מבחוז. האזורים שנמסרו ל"רשות הפלשתינית" הפכו למאגרי נשק ותחמושת, ומוקדי יציאה לפעולות טרור. לאחר הפינוי של תושבי גוש קטיף ונטישת כל רצועת עזה וגבולה עם מצרים, הפך האזור למחסן נשק המאיים על דרום מדינת ישראל, ולאחרונה גם על גוש דן. במסגרת זו חשוב להזכיר את "כיפת ברזל", שהיא פיתוח טכנולוגי מרשים, אך יקר.¹⁷ המחיר של "כיפת ברזל", כ-900 מיליון דולר, אמנם משולם ברובו על ידי ארה"ב,¹⁸ אך תמורת מחיר מדיני כבד. התוספת המצטברת לתקציב הביטחון בשנים אלו היא כ-300 מיליארד ש"ח בערכים ריאליים, ועוד כ-20 מיליארד ש"ח בכל שנה.

למרות קיצוץ מתמשך בשכר המשרתים בצה"ל, המהווה מרכיב עיקרי בתקציב הביטחון, וכן קיצוץ עמוק באימוני צה"ל בסדיר ובמילואים, שאת התוצאה ה"איכותית" המצטברת שלהם ראינו במלחמת לבנון השנייה, תקציב משרד הביטחון דווקא עלה מאד. הסיבה לכך היא הצורך להמשיך להתגונן מפני ה"פלשתינים", בדרך היקרה של הגנה-מבחוז. עד אוסלו, ה"פלשתינים" נאלצו להסתפק בעיקר בטרור של סכינים ואבנים, שדוכא ברובו לפני אוסלו. מאז אוסלו, חגורת הנפץ של המתאבד החליפה את הסכין, והרקטה והטיל את האבן. אלו אמצעים שלא יכלו להיות כאן קודם, בגלל שישראל שלטה בכל מקום, ולא

¹⁷ אתר Ynet 13-03-2013, גם לאחר הוולת הטיל המיירט, מדובר בפער ענק בין הרקטה

הנורית לבין הטיל המיירט.

¹⁸ ויקיפדיה – כיפת ברזל

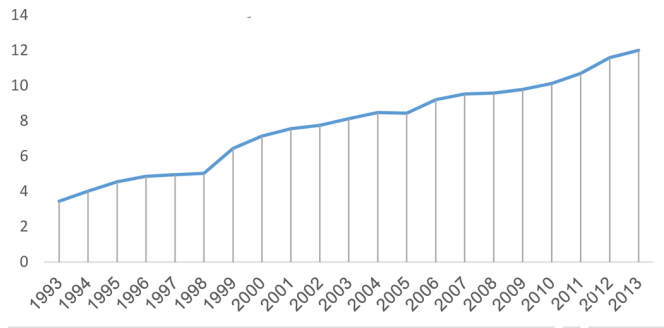

4. העלות הנוספת של המשרד לביטחון פנים, ונזקי גניבות הרכב

קשה לחשב נזקים אלו, אך את העלייה בתקציב המשרד לביטחון פנים ניתן לראות בבירור. בשנת 1993 היה תקציב המשרד בפועל, ובערכים ריאליים של היום 3.5 מיליארד ש"ח (1.6 מיליארד נומינלי). בשנת 1999 קפץ התקציב ל- 6.4 מיליארד ש"ח, וב-2012 הוא הגיע ל-11.5 מיליארד ש"ח¹⁹. המשמעות היא שבמהלך 20 שנות אוסלו, תקציב המשרד בערכים ריאליים שילש את עצמו. התוספת המצטברת לתקציב המשרד לביטחון פנים היא כ-85 מיליארד ש"ח.

משטרת ישראל נושאת בעול הכבד של השמירה על בטחון הפנים. מאז הסכמי אוסלו התערער הביטחון האישי מאד, אף שהמשרד לביטחון פנים, ומשטרת ישראל הכפופה לו, גדלו פי כמה. תופעת גניבות הרכב והציוד החקלאי הפכה למכת מדינה, כאשר הנטל נופל על אזרחי המדינה בניפוח עלויות הביטוח. משטרת ישראל עסוקה בעיקר בבטחון, ובהקניית "תחושת בטחון", ומצליחה בקושי להפנות משאבים לטיפול בפשיעה, בגניבות ופריצות וכדומה. למטע גניבות הרכב (אליהן נתייחס בהמשך)

תקציב המשרד לביטחון פנים, ערך ריאלי במיליארדי ש"ח:

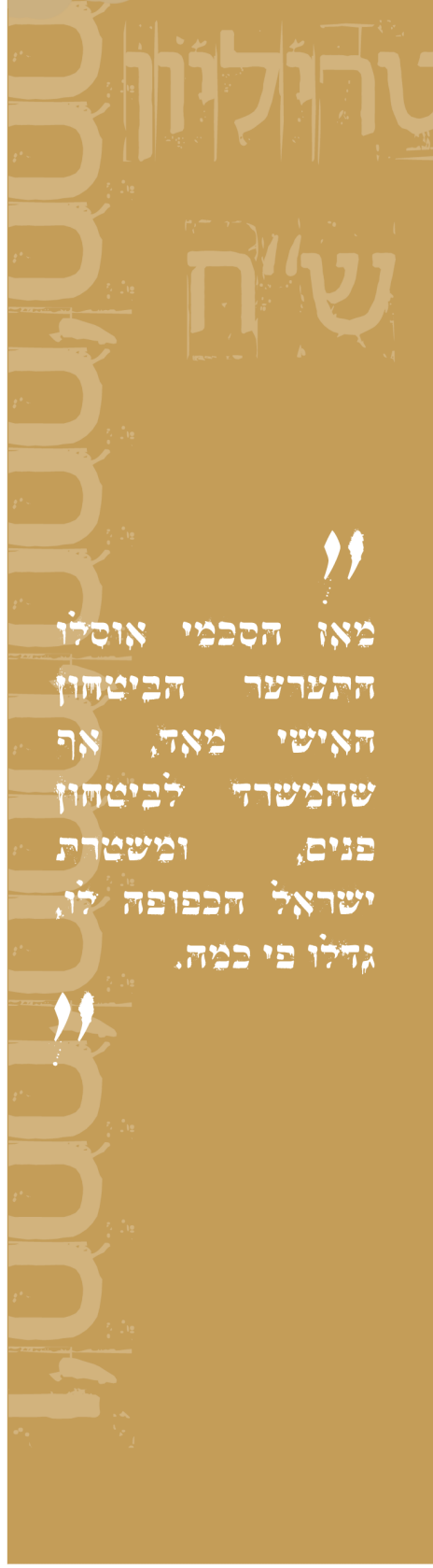

סכום זה אינו כולל את הנזק שנגרם לאזרחי מדינת ישראל בשל הפשיעה שגאתה מאד בשנים אלו. תופעה אחת שנצרכה היטב בזכרון בקשורה בהסכמי אוסלו היא תופעת גניבות הרכב, ולכן אנו מנתחים אותה בסעיף זה בנפרד.

גניבות רכב

לאחר הסכמי אוסלו גניבות הרכב הפכו למכת מדינה. הקלות הבלתי נסבלת בה ניתן לגנוב רכב ובתוך זמן קצר לעבור לשטח הרשות ה"פלשתינית", בו הגנבים נמצאים מחוץ להישג ידה של המשטרה, עודדה ענף פשע זה. ב-1998 נאלצה משטרת ישראל להקים יחידה מיוחדת בשם אתג"ר²⁰ לטיפול בבעיה זו.

¹⁹התקציב הפתוח – תקציב משרד לביטחון פנים.
²⁰ויקיפדיה – אתג"ר.

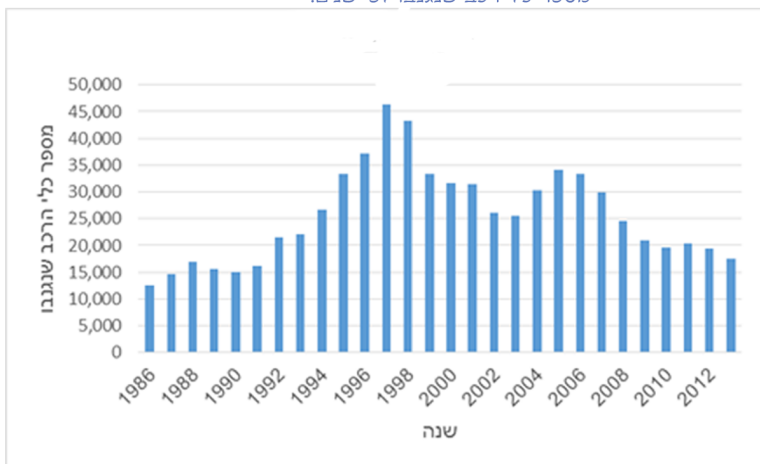

”
מאז הסכמי אוסלו
התערער הביטחון
האישי מאד, אף
שהמשרד לביטחון
פנים, ומשטרת
ישראל הכפופה לו,
גדלו פי כמה.”

כפי שניתן לראות בגרף שלפנינו,²¹ בשנת 1997 כמות גבת הרכבים זינקה אל מעל 45,000 כלי רכב בשנה:

מספר כלי רכב שנגנבו לפי שנים:

נכפול מספר זה במחיר של 100,000 ש"ח לרכב חדש בממוצע, ונקבל סכום של 27 מיליארד ש"ח, שנפל על כתפי הציבור בישראל דרך הגדלת מחיר ביטוח הרכב. סכום זה לא כולל כמובן את אובדן ימי העבודה של בעלי הרכבים, ואת כל מערך המיגון שנבנה למאבק בגניבות. מדובר בנזק שנגרם כתוצאה ישירה מהסכסוך אוסלו. כאשר מדינת ישראל שלטה בכל השטח, לא היו ערי מקלט שבהן ניתן להפעיל משחטות רכב, ולא היה ניתן לנסוע ברכב ישראלי גנוב עם לוחית רישוי של הרשות הפלשתינית. סה"כ לסעיף זה של ביטחון פנים וגניבות הרכב - 112 מיליארד ש"ח.

לאחר שגניבת הרכבים ירדה ל"כמות סבירה" נסגרה יחידת אתג"ר, ואז בשנת 2006 הוקמה מחדש²² יחידה זו אכן מצליחה בשנים האחרונות להפחית את מספר גניבות הרכב.²³ אם נשווה את גניבות הרכב בישראל לעומת גרמניה, נמצא שבישראל גוברים מכוניות פי 15.5 ביחס לאוכלוסייה, ופי 26 ביחס למספר המכוניות!²⁴ כדי לחשב את הנזק הישיר מגניבות הרכב למשק הישראלי נשווה בין השנים ערב אוסלו לשנים שאחרי אוסלו. בשנים 1986 עד 1992 נגנבו בכל שנה בממוצע 16,040 רכבים. לעומת זאת בשנים 1993 עד 2013 נגנבו בממוצע 28,909 רכבים בכל שנה.²⁵ הפער בין הממוצעים במכפלת השנים מלמד שמדובר בתוספת של 270,000 רכבים גנובים.

²¹ נתונים שהתקבלו בתשובה לשאלתה מהמשרד לבטחון פנים.

²² ויקיפדיה - אתג"ר.

²³ כלכליסט 08-01-2014.

²⁴ MyPi 24-12-2012 - יניר לוין יעוז ומודיעין.

²⁵ נתונים שהתקבלו בתשובה לשאלתה מהמשרד לבטחון פנים.

כאשר מדינת ישראל שלטה בכל השטח, לא היו ערי מקלט שבהן ניתן להפעיל משחטות רכב, ולא היה ניתן לנסוע ברכב ישראלי גנוב עם לוחית רישוי של "הרשות הפלשתינית".

5. הוספת מאבטחים אזרחיים בכל מקום בישראל

נקודה חשובה היא שהעלות האמיתית היא לפחות כפולה משכר המאבטחים, שכן אם לא היה צורך באבטחה אזרחית המאבטחים היו חלק מכח העבודה היצרני. כלומר ההפסד הוא כפול: עשרות אלפי אנשים שהיו יכולים לייצר, מועסקים בעבודה לא יצרנית הממומנת מכספי הציבור.

כך עלות צבא המאבטחים האזרחיים שקם בעקבות תהליך אוסלו הוא 110 מיליארד ש"ח בהוצאה ישירה, ולפחות עוד סכום דומה בהפסד העבודה שיכלו אותם מאבטחים לעבוד. כך עלות 220 מיליארד ש"ח עד עתה, ועוד כ-11 מיליארד ש"ח כל שנה.

תופעת המאבטחים בכל מקום בישראל היא תוצאה של הופעת המחבלים המתאבדים בישראל, ואלו הופיעו עם הקמת הרשות הפלשתינית ולא קודם, וכבר הסברנו לעיל את הסיבה המהותית לקושי בסיכול הפיגועים שיצר תהליך אוסלו.

מספר המאבטחים בישראל משתנה במקצת עם התנדדות במצב הטרור, אבל כל עוד לא יחול שיפור מהותי במצב, תופעת המאבטחים תישאר חלק בלתי נפרד מהנוף. מספר המאבטחים הגיע בשיאו ל-105,000, ועם הרגיעה היחסית המספר ירד לכ-90,000 והתייצב. ענף זה שכמעט ולא היה קיים לפני הסכמי אוסלו הגיע להיקף של 7-8 מיליארד ש"ח בשנה בימי השיא, והתייצב על כ-5.5 מיליארד ש"ח בשנה בימי "רגיעה"²⁶.

תופעת המאבטחים
בכל מקום בישראל
היא תוצאה של
הופעת המחבלים
המתאבדים
בישראל, ואלו
הופיעו עם הקמת
הרשות הפלשתינית
ולא קודם.

²⁶ דה מרקר 13-09-2004.

6. בניית גדר ההפרדה סביב השטחים שנמסרו ל"פלשתינים"

טרור המתאבדים הביא למבצע "חומת מגן", להקמת צבא המאבטחים, ולהקפת רצועת עזה בגדר מערכת. כמו כן הוקמה גדר הפרדה ביהודה ושומרון כדי לחסום את דרכם הקצרה של המחבלים המתאבדים ללב מדינת ישראל.

גדר ההפרדה ביהודה ושומרון היא בעצם חומה, וכוללת דרכי אבטחה, מגדלים, חיישנים, ועוד. העלות לבניית קילומטר חומה היא 12-10 מיליון ש"ח,²⁷ ועד סוף 2007 הושלמו 430 ק"מ,²⁸ כלומר 4.7 מיליארד ש"ח.

תחזוקת הגדר לאחר הקמתה כלולה בתקציב הביטחון, אותו פירטנו לעיל.

²⁷ גלובס 2003-10-29.

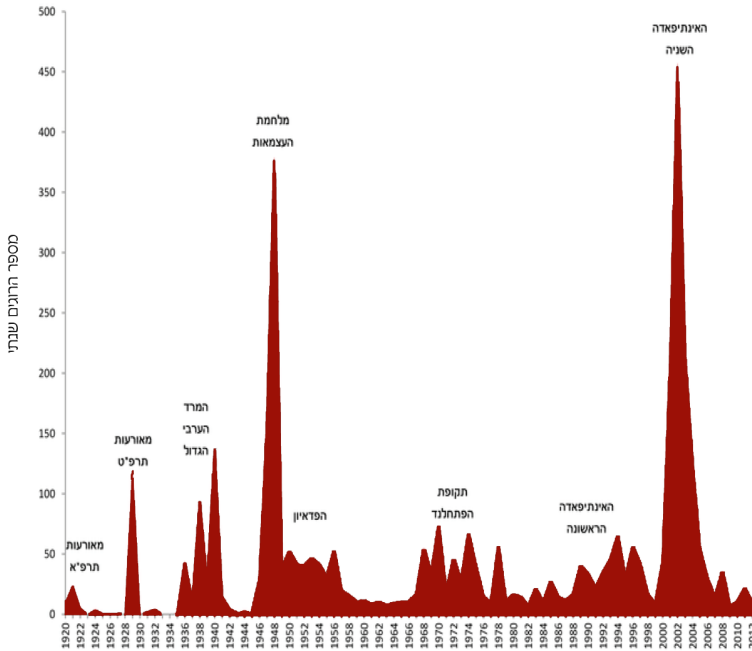
²⁸ ויקיפדיה – גדר ההפרדה.

7. "שווי" בפגעי פעולות האיבה

ה"שלו" עם ה"פלשתינים" עלה לנו בהרבה יותר מאלף נרצחים, יותר ממחציתם בפיגועי התאבדות. בגרף שלפנינו ניתן לראות בבירור כיצד במקום שלום קיבלנו התגברות הטרור עד שב"אינתיפדה השניה" נרצחו ישראלים בפיגועי טרור יותר מאשר במלחמת העצמאות.

התפלגות הנרצחים בימי המנדט הבריטי ובשאר, בפיגועי טרור ערבי לפי שנים (1920-2012):²⁹

מהשוואה בין 17 השנים שקדמו לתהליך אוסלו ל-19 השנים שאחרי תחילתו, עולה כי מ-1977 עד 1993 נרצחו 357 ישראלים בפיגועי טרור, ואילו מ-1994 עד 2012 נרצחו 1159. כלומר הסכם אוסלו לא רק שלא הביא שלום, אלא גרם תוספת ישירה וברורה של פי שלושה במספר נרצחי הטרור.³⁰ שנת השיא היתה 2002 בה נרצחו 452 איש, וחודש השיא היה מרץ 2002 בו נרצחו 131 ישראלים ב-12 פיגועי התאבדות ובפיגועים נוספים כמעט בכל יום.³¹

²⁹ויקיפדיה – **טרור פלסטיני**.

³⁰מעובד מנתוני הביטוח הלאומי בטבלה להלן.

³¹מעובד מ: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Peace/osloterr.html>

טריקיון

ש"ח

אין מחיר לאף אדם שנרצח, וסערת נפש עולה בנו בבואנו לחשב את העלות בסעיף זה. אך בסופו של דבר גם שווי עבודתם של נרצחים אלו הוא חלק במחיר הכלכלי אותו שילמנו, מלבד המחיר הרגשי הכבד.

התוצר השנתי לנפש בישראל הוא 129,400 ש"ח.³² הנרצחים היו בני כל הגילים, ולכן לפי "חצי קריירה" שהנרצח הממוצע "הספיק" לפני שנרצח, כלומר 22 שנות עבודה, מדובר בהפסד הכנסות בלבד בסך 2,846,800 ש"ח לכל נרצח. גם מבלי להתייחס אל המשפחות השבורות, היתומים, מאות הילדים שהיו כבר נולדים לנרצחים הצעירים, וגם אל ההכנסות העתידיות מהם, שאותם לא הבאנו בחשבון, מדובר בסך הכל באובדן הכנסה ישיר בלבד של 4 מיליארד ש"ח.

אל האובדן בחיי האדם יש להוסיף את הנזק של פצועי הטרור. בטבלה הבאה³³ ניתן לראות כי משנת 1977 ועד שנת 1993 הוכרו 914 אנשים כפצועים מפעולות איבה, ומאז ועד 2012 הוכרו 18,831 איש כפצועים מפעולות איבה. כלומר בממוצע רב-שנתי גדל מספר הפצועים פי 18 בשנות תהליך אוסלו.

אירועי האיבה שאושרו בידי הרשות המאשרת ונפגעי האיבה, 1947-2012

שנת פגיעה*	מספר אירועים**	סך הכל נפגעים שאושרו		פצועים		הרוגים	
		מספר	סה"כ	מספר	סה"כ	מספר	סה"כ
1957-1947	168	213	156	142	81	1,750	
1976-1958	368	670	506	470	223	1,840	
1993-1977	702	1,128	914	791	357	10,986	
1999-1994	671	1,940	1,990	1,742	203	20,961	
2004-2000	969	4,724	7,445	3,970	761	12,736	
2005	93	365	633	320	50	3,802	
2006	196	2,041	5,944	1,970	87	93	
2007	141	242	362	231	12	196	
2008	204	649	1,327	616	33	141	
2009	112	366	1,012	360	6	204	
2010	83	104	118	97	7	112	
2011	94	294	554	277	20	83	
2012	61	139	854	128	14	94	

* חלוקת השנים בלוח נעשתה בהמשך לתונים שהוצגו במחקר נפגעי איבה בישראל: פגיעות, צרכים, חקיקה והגשת טיפול וסיוע (2005), מאת א' נאי, ר' מריאור וש' בר בהוצאת המוסד לביטוח לאומי, שם חולקו הפגיעות לפי תקופות בהתאם לאופי הפעילות.

** כל אחד מן הימים שבהם שוגרו טילים באזור עוטף עזה ובמלחמת לבנון השנייה הוגדר כאירוע נפרד.

סך תשלומי הביטוח הלאומי לנפגעי פעולות האיבה בשנות תהליך אוסלו הוא 5.25 מיליארד ש"ח נומינלי, שהם כ-8 מיליארד ש"ח בערכים ריאליים. סכום זה לא כולל את הפסד ימי העבודה של הנפגעים ובני משפחותיהם ואת הטיפול הרפואי בנפגעים, שאצל רבים היה ממושך ויקר. בסך הכל בסעיף זה העלות היא 12 מיליארד ש"ח לפחות.

³² בשנת 2013.

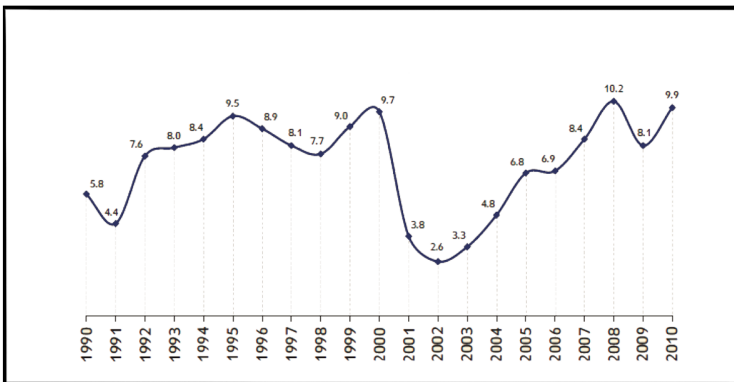
³³ המוסד לביטוח לאומי - "ר"ח שנתי 2012 עמוד 202.

חישוב של התפתחות סבירה של התיירות בשנים 1992-2013 מול המציאות של הנפילות הגדולות הנראות היטב בגרף מעלה כי ההפסד למשק הישראלי היה כ-130 מיליארד ש"ח.

חשוב לזכור כי בנוסף לכך ישנה פגיעה מתמשכת בהיקף התיירות הנובעת מאיום הטרור המתמשך ומהפגיעה המתמשכת בפיתוח התיירותי ביו"ש, שמתאושש רק לאחרונה. יהודה ושומרון הם ערש התרבות היהודית והנוצרית. מעין "סוסקנה ישראלית" לא-מנוצלת, במרחק קטן מנתב"ג, מהים, מים המלח ומהמקומות הקדושים, עם אויר ונוף פסגות, ולחות נמוכה בקיץ, ולכן יש בהם פוטנציאל פיתוח תיירותי גבוה. את סכום ההפסד המדויק קשה להעריך. היות והתיירות הכוללת תורמת לתמ"ג כ-33 מיליארד ש"ח בשנה, מדובר לפחות בכמה מיליארדים בשנה, אך כדי לא להיסחף, נחשב את הנזק לתיירות יהודה ושומרון במיליארד אחד "סמלי" בכל שנה, כלומר 20 מיליארד ש"ח מאז הסכם אוסלו. סה"כ הפגיעה בתיירות מוערכת בכ-150 מיליארד ש"ח.

לינות תיירים, מיליונים, 1990-2010:

³⁴הלמ"ס סטטיקל 117 – תיירות ושיירותי הארחה 1990-2010.

³⁵אתר משרד התיירות.

³⁶דו"ח סטטיסטי משרד התיירות. 2010 – התיירות לישראל

8. הנפילה בהכנסות מתיירות בשנות שיא הטרור

התיירות בישראל מהווה מרכיב חשוב ומשמעותי בכלכלת המדינה. ענף זה נמצא בהתפתחות מתמדת של יכולתו לקלוט תיירים ולספק להם שירותים. לכן אך טבעי הוא שבמהלך השנים נראה גרף עולה של כמות התיירים המגיעים לארץ. הסכמי אוסלו היו אמורים להוות פריצת דרך ולאפשר לענף התיירות לזנק לגבהים חדשים. בפועל התוצאה הייתה הפוכה. הטרור שהשתלט על הרחובות ותמונות האוטובוסים המתפוצצים הרחיקו תיירים רבים מהארץ, ולאורך תקופה ארוכה גם תירות הפנים ירדה לשפל חסר תקדים.

בגרף שלפנינו³⁴ ניתן לראות שמשנת 1992 החלה עלייה במספר לינות התיירים, ושגממה זו התהפכה בשנת 1995. לקראת המילניום, שנת 2000, נערכה ישראל לקליטת תיירות צליינית בהיקפים אדירים. נסללו כבישים, נבנו חדרי אירוח ובתי מלון, ובסופו של דבר התיירות בשנה זו הצליחה להגיע עד קצת יותר מהשיא של שנת 1995. כפי שניתן לראות, אירועי שנת 2000 הפילו את התיירות לשפל חסר תקדים, שממנו היא הצליחה לצאת רק לקראת סוף העשור. בשנת 2010 דיווח משרד התיירות כי תרומת התיירות בשנה זו לתמ"ג הייתה כ-33 מיליארד ש"ח³⁵. בשנה זו כמות התיירים הייתה 2.8 מיליון³⁶ ולכן התרומה הממוצעת לתמ"ג ביחס לתייר עמדה על כ-11,700 ש"ח.

הטרור שהשתלט על הרחובות ותמונות האוטובוסים המתפוצצים הרחיקו תיירים רבים מהארץ ולאורך תקופה ארוכה גם תירות הפנים ירדה לשפל חסר תקדים.

9.5
מיליארד
ש"ח

9. עלות פינוי היהודים מגוש קטיף

לארוע טראומתי זה יש השלכות רבות נוספות כמו: אבדן מקורות הכנסה, אבדן עצום של ימי עבודה, נזקים בריאותיים ונפשיים של אנשים רבים. כמו כן אזרחים רבים שהתפרנסו בכבוד הפכו לניזקקים. לתופעות אלו יש משמעות כלכלית כבדה אותה לא הכנסנו באומדן זה.

בעשור הראשון של תהליך אוסלו, ממשלות ישראל מסרו עוד ועוד שטחים ל"פלשתינים", אבל אלו לא כללו אף יישוב יהודי. בסוף 2003, ראש הממשלה אריאל שרון החליט לפנות חד-צדדית את כל היישובים היהודיים בגוש קטיף שברצועת עזה, וארבעה יישובים יהודיים בצפון השומרון. ההחלטה בוצעה בקיץ 2005, וכללה את פינוי כל אלפי התושבים ביישובים אלו. עלות הטיפול הישיר במפונים עד 2013 היתה 9.5 מיליארד ש"ח, ועדיין 12% מהם חיים בדיור זמני.³⁷

³⁷ ערוץ 7 13-06-2013.

טהיליון
עלות
הטיפול
הישיר במפונים עד
2013 היתה 9.5
מיליארד ש"ח,
ועדיין 12% מהם
חיים בדיור זמני.

גורמים נוספים

ג. כביש מס' 1 מת"א לירושלים תוכנן ובוצע עוד לפני הסכמי אוסלו, ולכן לא הייתה בעיה למתכנני הכביש לקבוע שתוואי הכביש יעבור ממזרח לקו הירוק. את תכנון הרכבת המהירה לירושלים התחילו אחרי הסכמי אוסלו, ולכך הייתה משמעות כלכלית וסביבתית. האפשרות הזולה והמהירה הן לביצוע והן לשימוש הייתה סלילת מסילת הרכבת על בסיס התוואי של כביש 443. באפשרות זו יש את השפועים המתאימים ביותר להנחת מסילת ברזל. אולם אפשרות זו נדחתה על הסף בשל היותה ממזרח לקו הירוק. ממשלת ישראל בחרה להשקיע בחלופה מגלומנית של מסילת רכבת ש-44 ק"מ ממנה עוברים בתוך מנהרה ועוד 7 ק"מ מעל גשרים.³⁸ נזק זה שהוא תוצאת תהליך אוסלו לא הובא בסיכום הכללי. נזקו הישיר הוא כשבעה מיליארד ש"ח, והנזק העקיף בשל העיכוב הרב שנגרם כתוצאה מבחירת חלופה זו נאמד בעוד כמה עשרות מיליארדים. דוגמה נוספת באתו הקשר הוא כביש 6. מספר קטעים בכביש זה הועתקו מהתכנון המקורי והועברו מערבה רק כדי שלא יעבור את הקו הירוק. עבור תיקונים אלו שילמה המדינה מאות מיליונים, על אף שהכביש נסלל בידי חברה פרטית. אחד הישובים שסובל מ"תקון" זה באופן בולט הוא הישוב בת חפר. ישוב זה לכוד בין חומת גדר ההפרדה ממזרח לבין החומה האקוסטית של כביש 6 ממערב, במקום שהכביש יעבור ממזרח לו ויאפשר לו להתפתח מערבה.

לתהליך אוסלו הייתה השפעה משמעותית על שני גורמים עיקריים בכלכלה הישראלית: א. יש קשר הדוק בין תהליך אוסלו ובין מחירי הדיור בישראל. פיגוי היהודים מגוש קטיף יחד עם הקפאת הבנייה ביהודה ושומרון הם חלק מהסיבות לגידול בביקוש לדיור מול היצע לא מספק. לא פלא הוא שמחאת הדיור פרצה לרחוב שנה לאחר תחילת הקפאת הבנייה ביהודה ושומרון. תפיסת העולם של תהליך אוסלו לא מאפשרת ביצוע בנייה רחבת היקף בעתודות הקרקע הטבעיות של כל אזור השפלה לאורך מרכז הארץ. בנייה מאסיבית באזורים אלו תזייל באופן משמעותי את מחירי הדיור, כפי שמוצע בדף העמדה המפורט שפרסמנו בעבר.³⁸ ההשפעה של תהליך אוסלו על יוקר הדיור עשויה להיות גדולה מכל סעיף אחר שפירטנו כאן, אולם חיישוב המחיר הזה יהיה השערתי במהותו, ולכן נשאיר לקורא, שחש היטב את יוקר הדיור בכל הארץ, להעריך אותו בעצמו.

ב. הטרור גרם פגיעה בתוצר הלאומי בכמה דרכים, למשל אובדן ימי עבודה רבים בעיתות חרום. למרות הזינוק בטרור בעקבות תהליך אוסלו, כלכלת ישראל המשיכה לשגשג. אין בידנו נתונים כמה נזק נגרם למשק בהפסד ימי עבודה וכדומה, ולא ניתן להעריך באמת בכמה התמ"ג היה גבוה יותר בלי תהליך אוסלו. סביר להניח כי משק שלא היה צריך להתמודד עם קשיים אלו היה יכול להתפתח בצורה טובה הרבה יותר.

³⁸ 'המחסור בדיור – דף עמדה' מנהיגות יהודית, אדר ב' תשע"א.

³⁹ ערוץ 7 [2008-06-22].

סיכום ומסקנה

עשרים שנה אחרי תחילת תהליך אוסלו אפשר לקבוע עובדתית שמטרתו לא הושגה, משום שבמקום לסיים את הטרור הוא דווקא גדל ומשך בהתמדה, ומשום שאחרי עשרים שנות משא ומתן, סוף התהליך, סוף האלימות, וסוף הסכסוך לא הושגו, והם לא נראים באופק. המחיר הכלכלי הכולל, או לפחות רכיביו הניתנים לחישוב הוא:

1. העברת כספים לרשות הפלשתינית: **88 מיליארד ש"ח.**
2. העלות הנוספת של שב"כ: **37 מיליארד ש"ח.**
3. העלות הנוספת של צה"ל: **300 מיליארד ש"ח.**
4. המשרד לביטחון פנים ונזקי גניבות הרכב: **112 מיליארד ש"ח.**
5. הוספת מאבטחים אזרחיים בכל מקום בישראל: **220 מיליארד ש"ח.**
6. בניית גדר ההפרדה סביב השטחים שנמסרו ל"פלשתינים": **4.7 מיליארד ש"ח.**
7. "שווי" נפגעי פעולות האיבה: **12 מיליארד ש"ח.**
8. הנפילה בהכנסות מתירות שיא הטרור: **150 מיליארד ש"ח.**
9. עלות פינוי היהודים מגוש קטיף: **9.5 מיליארד ש"ח.**

בסך הכל, תהליך אוסלו עלה לנו עד כה לפחות **933 מיליארד ש"ח.**

אם נחלק את הסכום הזה ל-20 שנות "תהליך השלום" ונשווה לתקציב המדינה לשנת 2014 בסך 406 מיליארד ש"ח, נקבל עלות שנתית בסך 11.4% מהתקציב בכל אחת מעשרים השנים האחרונות.

ואין שלום.

במבט לאחור, זו כנראה ההחלטה הכי פחות משתלמת בתולדות ישראל. בניגוד למלחמת יום כיפור, שבה לאחר שנעשתה השגיאה היה מאוחר מדי לתקנה, תהליך אוסלו נמשך גם עתה, ואנו נדרשים עדיין לשלם עבורו רק לא בכסף אלא גם בשחרור רוצחי עמנו ובהמשך איבוד הלגיטימיות המוסרית לקיומנו, למרות שניתן וצריך לסיימו.

התשובה לשאלה "איפה הכסף?" היא שהכסף נמצא במחיר שאנו משלמים עבור האשליה שאם רק ניכנע ונשלם נקבל "שלום" או לפחות רגיעה. האמת המרה היא שאנו נמצאים בתוך תהליך סחטנות אלים ומתמשך שמחירו רק עולה.

התשובה לשאלה
"איפה הכסף?" היא
שהכסף נמצא
במחיר שאנו
משלמים עבור
האשליה שאם רק
ניכנע ונשלם נקבל
"שלום" או לפחות
רגיעה. האמת המרה
היא שאנו בתהליך
סחטנות אלים
ומתמשך שמחירו רק
עולה.

עוצב ונערך ע"י:

כחלק מהדבר האלו ~~קריאטיב~~

בשיתוף עם:

אילנה וזין

מנהיגות

תהליך אוסלו, כמה זה עולה לנו?

תשע"ד
2014 מנהיגות
יהודית

מרכז 'מנהיגות יהודית' – שטנר 7, גבעת שאול, ירושלים 9546106 * למשלוח דואר: ת.ד. 34610 ירושלים

טל' 1-800-200-613 דוא"ל משרד manhigut@manhigut.org * אתר בעברית www.manhigut.org * אתר באנגלית www.jewishisrael.org

חפשו אותנו בפייסבוק: [מנהיגות יהודית](https://www.facebook.com/manhigut)